|| oṃ ||

# saṃkṣipta suṃdarakāṃḍa

(vālmīki rāmāyaṇa)

atha dhyānam

śuklāṃbaradharaṃ viṣṇuṃ śaśivarṇaṃ caturbhujam
prasannavadanaṃ dhyāyet sarva vighnopaśāṃtaye ||
agajānana padmārkaṃ gajānanamaharniśam
anekadaṃtaṃ bhaktānāṃ ekadaṃtamupāsmahe ||

yākuṃdeṃdu tuṣārahāradhavaḷā yaśubhravastrāvṛtā
yā vīṇāvaradaṃḍamaṃḍitakarā yā śveta padmāśanā |
yā brahmātyutaśaṃkaraprabhṛtibhiḥ devaiḥ sadā pūjitā
sā māṃ pātu sarasvatī bhagavatī niśśeṣajādyāphahā ||

kūjaṃtaṃ rāmarāmeti madhuraṃ madhurākṣaram
āruhya kavitā śākhāṃ vaṃde vālmīki kokilam |
vālmīkermunisiṃhasya kavitā vanacāriṇaḥ
śruṇvan rāmakadhānādaṃ ko na yāti paramāṃgatim ||

aṃjanānaṃdanaṃ vīraṃ jānakī śokanāśanam
kapīśam akṣa haṃtāraṃ vaṃde laṃkā bhayaṃkaram
amīṣakṛtamārtāṃḍaṃ goṣpadīkṛta sāgaram
tṛṇīkṛta daśagrīvaṃ āṃjaneyaṃ namāmyaham

yatra yatra rāghunādhakīrtanaṃ tatra tatra kṛtamastakāṃjalim
bhāṣpavāri paripūrṇalocanaṃ mārutiṃ namata rākṣasāṃtakam ||

oṃ

# saṃkṣipta suṃdarakāṃḍa

(vālmīki rāmāyaṇa ślokagaḷu)

tato rāvaṇa nītāyāḥ sītāyāḥ śatrukarśanaḥ |
iyeṣa padamanveṣṭhum cāraṇācaritepadhiḥ || 1 ||

duṣkaraṃ niṣpratidvaṃdam cikīrṣan karma vānaraḥ |
samudagra sirogrīvo gavāṃpatirivābabhau || 2 ||

sa sūryāya maheṃdrāya pavanāya svayaṃbhuve |
bhūtebhyaścāṃjalim kṛtvā cakāra gamanematiṃ || 3 ||

vānarān vānaraśreṣṭha idaṃ vacanamabravīt |
yadhā rāghava nirmuktaḥ śaraḥ śvasanavikramaḥ || 4 ||

gacchet tadvadgamiṣyāmi laṃkāṃ rāvaṇa pālitāṃ |
na hi drakṣyāmi yaditāṃ laṃkāyāṃ janakātmajām || 5 ||

anenaiva hi vegena gamiṣyāmi surālayaṃ |
yadi vā tridive sītāṃ na drakṣyāmyakṛtaśramaḥ || 6 ||

baddhvā rākṣasa rājānam ānayiṣyāmi rāvaṇam |
sarvadhā kṛtakāryohameṣyāmi saha sītayā ||
utpapātādha vegena vegavāna vicārayan ||| 7 ||

plavamānaṃ tu taṃ dṛṣṭvā plavaṃgaṃ tvaritaṃ tadā |
vavarṣuḥ puṣpa varṣāni devagaṃdharvadānavāḥ || 8 ||

tatāpi nahi taṃ sūryaṃ plavaṃtaṃ vānarottamam |
siṣeve ca tadā vāyu rāmakāryardhasiddhaye || 9 ||

ikṣvākukulamānārdhī ciṃtayāmāsa sāgaraḥ |
ahamikṣvākunādhena sagareṇa vivardhitaḥ ||
ikṣvākusacivaścāyaṃ nāvasīdatumarhati ||| 10 ||

iti kṛtvā matiṃ sādhvīṃ samudraścannamamaṃbhasī |
hiraṇyanābhaṃ maināikaṃ uvāca girisattamam || 11 ||

salilādūrdhvamuttiṣṭha tiṣṭha tveṣa kapistvayi |
asmākamatithiścaiva pūjyaśca plavatāṃ varaḥ || 12 ||

prītohṛṣṭamanā vākyam abravīt parvataḥ kapiṃ |
mānuṣaṃ dhārayan rūpamātmanaśśikhare sthitaḥ || 13 ||

duṣkaraṃ kṛtavān karma tvamidaṃ vānarottama |
nipatya mama śṛṃgeṣu viśramasva yadhāsukham || 14 ||

śramamaṃ mokṣaya pūjāṃca gṛhāṇa kapisattama |
prītiṃ ca bahumanyasva prītosmi tava darśanāt || 15 ||

evamuktaḥ kapiśreṣṭhaḥ taṃ nagottamamabravīt |
prītosmi kṛtamātithyaṃ manyureṣopanīyatām || 16 ||

tvarate kāryakālo me ahaścāpyamihaṃtare |
pratijñā ca mayādattā na sthātavyamihaṃtare || 17 ||

ityuktvā pāṇinā śailam ālabhya haripuṃgavaḥ |
jagāmākāśamāvisya vīryavān prahasanniva || 18 ||

tadvitīyam hanumato dṛṣṭvā karma suduṣkaram |
praśaśaṃsu surāssarve siddāśca paramarṣayaḥ || 19 ||

samudramadhye surasā bibhratī rākṣasaṃ vapuḥ |
plavamānaṃ hanūmaṃtaṃ āvṛtyedamuvāca ha || 20 ||

mama bhakṣaḥ pradiṣṭatvam īśvarai rvānararṣabha |
ahaṃ tvāṃ bhakṣayiṣyāmi praviśedam mamānanam || 21 ||

tadṛṣṭvā vyāditam tvāsyaṃ vāyuputraḥ subuddhimān |
dīrghajihvam surasayā sughoraṃ narakopamam ||
su saṃkṣipyātmanaḥ kāyaṃ babhūvāṃguṣṭhamātrakaḥ ||| 22 ||

sobhipatyāśu tadvaktraṃ niṣpatya ca mahājanaḥ |
antarikṣe sthitaḥ śrīmān idaṃ vacanamabravīt ||23 ||

phraviṣṭosmi hi te vaktraṃ dākṣāyaṇi namostute |
gamiṣye yatra vaidehi satyaṃ cāsīdvarastavaḥ || 24 ||

tat tṛtīyaṃ hanumato dṛṣṭvā karma suduṣkaram |
sādhu sādhviti bhūtāni praśaśaṃsu stadā harim || 25 ||

plavamānaṃtu taṃ dṛṣṭvā siṃhikānāma rākṣasī |
ghanarājīva garjaṃtī vānaraṃ samabhidravat || 26 ||

tatastasyā nakhaistīkṣṇaiḥ marmāṇyutkṛtya vānaraḥ |
utpapātādha vegena manassaṃpāta vikramaḥ || 27 ||

tāṃ hatāṃ vānareṇāśu  patitāṃ vīkṣya siṃhikāṃ |
bhūtānyākāśa cārīṇi tamūcuḥ plavagottamaṃ || 28 ||

bhīmamadyakṛtaṃ karma mahat satvaṃ tvayāhataṃ |
sādhayārdha mabhipretam ariṣṭam plavatāṃ vara || 29 ||

sa tu vīryavratāṃ śreṣṭhaḥ plavatāmapi cottamaḥ |
jagāma vegavān laṃkāṃ laṃghayitvā mahodadhiṃ || 30 ||

tatassa ciṃtayāmāsa muhūrtaṃ kapi kuṃjaraḥ |
giriśṛṃge sthitastasmin rāmasyābhyudaye rataḥ || 31 ||

lakṣyālakṣyeṇa rūpeṇa rātrau laṃkāpurī mayā |
praveṣṭuṃ prāptakālaṃ me kṛtyaṃsādhayituṃ mahat || 32 ||

rāvaṇasya purīṃ rātrau pravisya sudurāsadām |
vicinvan bhavanaṃ sarvaṃ drakṣyāmi janakātmajām || 33 ||

atha sā hariśārdūlaṃ praviśaṃtaṃ mahābalam |
nagarī svena rūpeṇa dadarśa pavanātmajam || 34 ||

sā taṃ harivaraṃ dṛṣṭvā laṃkā rāvaṇapālitā |
muṃcamānā mahānādam abravīt pavanātmajam || 35 ||

kastvaṃ kenaca kāryeṇa iha prāpto vanālaya |
kathayasveha yattatvaṃ yāvat prāṇā dharaṃti te || 36 ||

ababhāṣedha medhāvī satvavān plavagarṣabhaḥ |
drakṣyāmi nagarīṃ laṃkāṃ sāṭṭaprākāra toraṇām ||
ityarthamiha saṃprāptaḥ paraṃ kautūhalaṃ hi me ||| 37 ||

dṛṣṭvā purīmimāṃ bhadre punaryāsye yadhāgatam || 38 ||

tataḥ kṛtvā mahānādaṃ sā vai laṃkā bhayāvaham |
talena vānaraśreṣṭhaṃ tāḍayāmāsa vegitā || 39 ||

tatassa kapiśārdūlo laṃkayā tāḍito bhṛśam |
nanāda sumahānādaṃ vīryavān pavanātmajaḥ || 40||

tatassaṃvartayāmāsa vāmahastasyasoṃguḷīḥ |
muṣṭinābhijaghānaināṃ hanumān krodhamūrchitaḥ || 41 ||

papāta sahasā bhūmau vikṛtānana darśanā |
uvācā garvitaṃ vākyaṃ hanumaṃtaṃ plavaṃgamam ||
prasīda su mahābhāvo trāyasva harisattama ||| 42 ||

nirjitāhaṃ tvayā vīrā vikrameṇa mahābalā |
idaṃ tu tadhyaṃ śṛṇuvai bruvaṃtyā me harīśvara || 43 ||

svayaṃbhuvā purā dattaṃ varadānaṃ yadhā mama |
yadā tvāṃ vānaraḥ kaścit vikramādvaśamānayet || 44 ||

tadā tvayā hi vijñeyaṃ rakṣasāṃ bhayamāgatam |
sa hi me samayasaumya prāptodya tava darśanāt || 45 ||

tatpravisya hariśreṣṭh purīṃ rāvaṇa pālitām |
vidhatsva sarva kāryāṇi yāni yānīha vāṃchasi || 46 ||

sa nirjitya purīṃ śreṣṭhām laṃkāṃ tāṃ kāmarūpiṇim |
vikrameṇa mahātejā hanumān kapisattamaḥ || 47 ||

cakredhapādaṃ savyaṃ ca śatrūṇāṃ sa tu mūrdhani |
praviśya nagarīṃ laṃkāṃ kapirājahitaṃkaraḥ || 48 ||

bhavanādbhavanaṃ gachcan dadarśa pavanātmajaḥ |
vividhākṛtirūpāṇi bhavanāni tatastataḥ || 49 ||

na tveva śītāṃ paramābhijātāṃ
padhi sthite rājakule prajātām |
latāṃ prapullāmiva sādhujātāṃ
dadarśa tanvīṃ manasābhijātām || 50 ||

tato paśyat kudhāsīnaṃ nānāvarṇāṃbarasrajam |
sahasraṃ varanārīṇām nānāveṣavibhūṣitam || 51 ||

na cā kulīnā na ca hīnarūpā
nā dakṣiṇā nānupacārayuktā |

bhāryā bhavattasya na hīnasatvā
na cāpi kāṃtasya na kāmanīyā || 52 ||

punaśca so ciṃtaya dārtarūpo
dhruvaṃ viśiṣṭā guṇatohi sītā |
adhāya masyāṃ kṛtavān mahātma
laṃkeśvaraḥ kaṣṭamanārya karma || 53 ||

tatra divyopamaṃ mukhyaṃ sphāṭikaṃ ratnabhūṣitam |
avekṣamāṇo hanumān dadarśa śayanāśanam || 54 ||

tāsāmekāṃta vinyaste śayanāṃ śayane śubhe |
dadarśa rūpasaṃpannām aparām sa kapiḥ striyam || 55 ||

sa tāṃ dṛṣṭvā mahābāhuḥ bhūṣitāṃ mārutātmajaḥ |
tarkayāmāsa sīteti rūpayauvvana saṃpadā ||
harṣeṇa mahatā yukto nanaṃda hariyūdhapaḥ ||| 56 ||

avadhūya ca tāṃ buddhiṃ babhūvāsthita stadā |
jagāma cāparāṃ ciṃtāṃ sītāṃ prati mahākapiḥ || 57 ||

na rāmeṇa viyuktā sā svaptumarhati bhāminī |
na bhoktuṃ nāpyalaṃkartuṃ na pānamupasevitum ||
anyeyamiti niścitya bhūyastatra cacāra saḥ ||| 58 ||

rākṣasyo vividhākārā virūpā vikṛtā stadhā |
dṛṣṭā hanumatā tatra na tu sā janakātmajā || 59 ||

rūpeṇā pratimā loke varā vidyādhara striyaḥ |
dṛṣṭā hanumatā tatra natu rāghavanaṃdinī || 60 ||

nāgakanyā varārohāḥ pūrṇacaṃdra nibhānanāḥ |
dṛṣṭā hanumatā tatra na tu sītā sumadhyamā || 61 ||

pramadhya rākṣaseṃdreṇa nāga kanyā balāddhṛtāḥ |
dṛṣṭā hanumatā tatra na sā janakanaṃdinī || 62 ||

adṛṣṭvā jānakīṃ sītām abravīdvacanaṃ kapiḥ |
na ca śakṣyamahaṃ draṣṭuṃ sugrīvaṃ maithilīṃ vinā || 63 ||

yāvat sītāṃ hi paśyāmi rāma patnīṃ yaśasvinīm |
tāvadetāṃ purīm laṃkāṃ vicinomi punaḥ punaḥ || 64 ||

aśoka vanikā ceyaṃ dṛśyate ya mahādrumā |
imāmadhigamiṣyāmi na hīyaṃ vicitā mayā || 65 ||

sa muhūrtamiva dhyātvā manasā cādhigamyatām |
avapluto mahātejāḥ prākāraṃ tasya veśmanaḥ || 66 ||

sa puṣpitāgrāṃ rucirāṃ taruṇāṃkura pallavām |
tāmāruhya mahabāhuḥ śiṃśupāṃ parṇasaṃvṛtām || 67 ||

ito drakṣyāmi vaidehīṃ rāmadarśana lālasām |
itaścetaśca duḥkhārtāṃ saṃpataṃtīṃ yadṛccayā || 68 ||

evaṃ tu matvā hanumān mahātmā
pratīkṣamāno manujeṃdrapatnīm |
avekṣamāṇaśca dadarśa sarvaṃ
su puṣpite parṇaghane nilīnaḥ || 69 ||

tato malina saṃvītāṃ rākṣasībhi samāvṛtām |
upavāsakṛśāṃ dīnāṃ niśvasaṃtīṃ punaḥ punaḥ ||
dadarśa śuklapakṣādau caṃdrarekhāmivāmalām || 70 ||

tāṃ samīkṣya viśālākṣīṃ rājaputrī maniṃditām |
tarkayāmāsa sīteti kāraṇai rupapādhibhiḥ || 71 ||

asyā devyā yadhārūpam aṃgapratyaṃga sauṣṭhavam |
rāmasya ca yathārūpaṃ tasyeyamasitekṣaṇā || 72 ||

asyā devyā manastasmin tasya cāsyāṃ pratiṣṭhitam |
teneyaṃ sa ca dharmātmā muhūrtamapi jīvati || 73 ||

duṣkaraṃ kṛtavān rāmo hīno yadanayā prabhuḥ |
dhārayatyātmano dehaṃ na śokenāvasīdati || 74 ||

yadi rāmassamudrāṃtāṃ medinīṃ parivartayet |
asyāḥ kṛte jagaccāpi yuktamityeva me matiḥ || 75 ||

namaskṛtvāca rāmāya lakṣmaṇāya ca vīryavān |
sītā darśana saṃhṛṣṭho hanumān saṃvṛtobhavat || 76 ||

ṣaḍaṃga veda viduṣāṃ kratu pravara yājināṃ |
śuśrāva brahmaghoṣāṃśca virātre brahmarakṣasām || 77 ||

adha maṃgaḷavāditraiḥ śabdaiśśrotramanoharaiḥ |
prābudhyata mahābāhuḥ daśagrīvo mahābalaḥ || 78 ||

sa sarvābharaṇairyukto bibhrat śriyamanuttamām |
aśokavanikāmeva prāviśat saṃtatadrumām || 79 ||

tasminneva tataḥ kāle rājaputrī tvaniṃditā |
rūpayauvvanasaṃpannaṃ bhūṣaṇottamabhūṣitam || 80 ||

tato dṛṣṭvaiva vaidehī rāvaṇaṃ rākṣasādhipam |
prāvepata varārohā pravāte kadaḷī yadhā || 81 ||

sa tāṃ pativratāṃ dīnāṃ nirānaṃdāṃ tapasvinīm |
sākārairmadhurairvākyaiḥ nyadarśayata rāvaṇaḥ || 82 ||

kāmaye tvāṃ viśālākṣī bahumanyasva māṃ priye |
sarvāṃgaguṇasaṃpanne sarvalokamanohare || 83 ||

tṛṇamaṃtaraḥ kṛtvā pratyuvāca śucismitā |
nivartaya mano mattaḥ svajane kriyatāṃ manaḥ || 84 ||

sādhu dharma mavekṣasva sādhu sādhuvrataṃ cara |
yathā tava tathānyeṣām dārā rakṣyā niśācara || 85 ||

prasādayasva tvaṃ cainaṃ śaraṇāgata vatsalam |
māṃ cāsmai prayato bhūtvā niryātayitu marhasi || 86 ||

evaṃ hi te bhavet svasti saṃpradāya raghūttame |
anyathā tvaṃ hi kurvāṇo vadhaṃ prāpyasi rāvaṇa || 87 ||

sītayā vacanaṃ śrutvā paruṣaṃ rākṣasādhipaḥ |
pratyuvāca tatassītāṃ vipriyaṃ priyadarśanām || 88 ||

paruṣāṇiha vākyāni yāni yāni bravīṣimām |
teṣu teṣu vadho yuktaḥ tava maithili dāruṇaḥ || 89 ||

dvau māsau rakṣitavyau me yo vadhiste mayākṛtaḥ |
tataśśayanamāroha mama tvaṃ varavarṇinī || 90 ||

ūrdhvaṃ dvābhyāṃ tu māsābhyāṃ bhartāraṃ māmanichchatīm |
mama tvāṃ prātarāśārtham ārabhaṃte mahānane || 91 ||

tadhā kuruta rākṣasyaḥ sarvāḥ kṣipraṃ sametya ca |
pratilomānu lomaiśca sāmadānādi bhedanaiḥ ||
avarjayata vaidehīm daṃḍasyodyamanena ca ||| 92 ||

ityuktvā maidhilīm rājā rāvaṇaśśatrurāvaṇaḥ |
saṃdiśya ca tatassarvā rākṣasīrnirjagāma ha || 93 ||

tatassītāmupagamya rākṣasyo vikṛtānanaḥ |
paruṣaṃ paruṣānarhām ūcustāṃ vākyamapriyam || 94 ||

trailokya vasubhoktāraṃ rāvaṇam rākṣaseśvaraṃ |
bhartāramupasaṃgamya vihārasva yadhāsukham || 95 ||

rākṣasīnām vaca śrutvā sītā vacanamabravīt |
dīnovā rājyahīnovā yo me bhartā sa me guruḥ ||

taṃ nityamanuraktāsmi yadhā sūryaṃ suvarcalā || 96 ||

sā bhāṣpamapamārjaṃtī śiṃśupāṃ tāmupāgamat || 97 ||

tatastāṃ śiṃśupāṃ sītā rākṣasībhisamāvṛtā |
abhigamya viśālākṣī tasthau śoka pariplutā || 98 ||

tadhā tāsāṃ vadaṃtīnāṃ paruṣaṃ dāruṇaṃ bahu |
rākṣasīnāmasaumyānāṃ ruroda janakātmajā || 99 ||

jīvitaṃ tyaktumiccāmi śokena mahatā vṛtā |
rākṣasībhiśca rakṣyaṃtyā rāmo nāsādyate mayā || 100 ||

sītāṃ tābhiranāryābhiḥ dṛṣṭvā saṃtarjitāṃ tadā |
rākṣasī trijaṭā vṛddhā śayanā vākyamabravīt || 101 ||

ātmānaṃ khādatānāryā na sītāṃ bhakṣayiṣyatha |
janakasya sutāmiṣṭāṃ snuṣāṃ daśarathasya ca || 102 ||

svapno hṛdya mayā dṛṣṭo dāruṇo romaharṣaṇaḥ |
rākṣasānāmabhāvāya bharturasyā jayāyaca || 103 ||

svapne cādya mayā dṛṣṭā sītā śuklāṃbarāvṛtā |
sāgareṇa parikṣiptaṃ śvetaṃ parvatamāsthitā ||
rāmeṇa saṃgatā sītā bhāskareṇa prabhā yathā ||| 104 ||

evaṃ svapne mayā dṛṣṭo rāmo viṣṇu parākramaḥ |
lakṣmaṇena saha bhrātrā sītayā saha bhāryayā || 105 ||

na hi rāmo mahātejāḥ śakyo jetuṃ surāsuraiḥ |
rākṣasairvāpi cānyairyāḥ svargaḥ pāpajanairiva || 106 ||

rāghavāddhi bhayaṃ ghoraṃ rākṣasānāmupasthitam |
praṇipātā prasannāhi maithilī janakātmajā ||
alameṣā paritrātuṃ rākṣasyo mahatā bhayāt ||| 107 ||

śokābhitaptā bahudhā viciṃtyā
sītātha veṇyudgathanaṃ gṛhītvā |
udbadhya veṇyudgathanena śīghram
ahaṃ gamiṣyāmi yamasya mūlam || 108 ||

upasthitā sā mṛdu sarvagātrī
śākhāṃ gṛhītvātha nagasya tasya |
tasyāstu rāmaṃ praviciṃtayaṃtyā
rāmānujaṃ svaṃ ca kulaṃ śubhāṃgyāḥ || 109 ||

śokānimittāni tathā bahūni
dhairyārjitāni pravarāṇi loke |
prādurnimittāni tadā babhūvuḥ
purāpi siddhānyupalakṣitāni || 110 ||

hanumānapi viśrāṃtaḥ sarvaṃ śuśrāva tatvataḥ |
sītāyāstrijaṭāyāśca rākṣasīnāṃ ca tarjanam || 111 ||

anena rātri śeṣeṇa yadi nāśvāsyate mayā |
sarvathā nāsti saṃdehaḥ parityakṣyati jīvitam || 112 ||

evaṃ bahuvidhāṃ ciṃtāṃ ciṃtayitvā mahāmatiḥ |
saṃśrave madhuraṃ vākyaṃ vaidehya vyājahāraha || 113 ||

rājā daśaratho nāma ratha kuṃjaravājimān |
puṇyaśīlo mahakīrtiḥ ikṣvākūṇām mahāyaśāḥ || 114 ||

tasya putraḥ priyo jyeṣṭhaḥ tārādhipa nibhānanaḥ |
rāmo nāma viṣeṣaṅyaḥ śreṣṭhassarvadhanuṣmatām || 115 ||

tasya satyābhisaṃdhasya vṛddhasya vacanāt pituḥ |
sabhāryassaha ca bhrātrā vīraḥ pravrājito vanam || 116 ||

janasthāna vadhaṃ śrutvā hatau ca kharadūṣaṇau |
tatastvamarṣāpahṛtā jānakī rāvaṇena tu ||
vaṃcayitvā vane rāmaṃ mṛgarūpeṇa māyayā ||| 117 ||

sa mārgamāṇastāṃ devīṃ rāmassītāmaniṃditām |
asasāda vane mitraṃ sugrīvaṃ nāma vānaram || 118 ||

sugrīveṇāpi saṃdiṣṭā harayaḥ kāmarūpiṇaḥ |
dikṣusarvāsu tāṃ devīṃ vicinvaṃti sahasraśaḥ || 119 ||

ahaṃ saṃpāti vacanāt śatayojanamāyatam |
asyā hetorviśālākṣyāḥ sāgaraṃ vegavān plutaḥ || 120 ||

yathā rūpaṃ yathā varṇāṃ yathā lakṣmīṃ ca niścitām |
aśrauṣam rāghavasyāhaṃ seyamāsāditā mayā || 121 ||

jānakī cāpi  tat śrutvā paraṃ vismayamāgatā |
tataśśākhāṃtare līnaṃ dṛṣṭvā calita mānasā ||
veṣṭitārjunavastraṃ taṃ vidyut saṃghāta piṃgaḷaṃ ||| 122 ||

namostu vācaspataye savajriṇe
svayaṃbhuve caiva hutāśanāyaca |
anena coktaṃ yadidaṃ mamāgrato
vanaukasā tacca tathāstu nānyathā || 123 ||

sova tīrya drumāt tasmāt vidruma pratimānanaḥ |
vinīta veṣaḥ kṛpaṇaḥ praṇipatyopasṛtya ca || 124 ||

tāmabravīn mahātejā hanumān mārutātmajaḥ |
śirasyaṃjalimādhāya sītāṃ madhurayāgirā || 125 ||

kā tvaṃ bhavasi rudrāṇāṃ marutāṃ vā varānane |
vasūnāṃ vā varārohe devatā pratibhāsi me || 126 ||

sītā tvamasi bhadraṃ te tanma mācakṣya pṛccataḥ |
yathā hi tava dainyaṃ rūpaṃ cāpyati mānuṣam ||
tapasā cānvito veṣaḥ tvaṃ rāmamahiṣī dhruvam ||| 127 ||

sā tasya vacanaṃ śrutvā rāmakīrtana harṣitā |
uvāca vākyaṃ vaidehī hanūmaṃtaṃ drumāśritam || 128 ||

duhitā janakasyāhaṃ vaidehasya mahātmanaḥ |
sīteti nāma nāmnāhaṃ bhāryā rāmasya dhīmataḥ || 129 ||

vasato daṃḍakāraṇye tasyāhamamitaujasaḥ |
rakṣasā pahṛtā bhāryā rāvaṇena durātmanā || 130 ||

dvau māsau tena me kāle jīvitānugrahaḥ kṛtaḥ |
ūrdhvaṃ dvābhyāṃ tu māsābhyāṃ tatastyakṣyāmi jīvitam || 131 ||

tasyāstadvacanaṃ śrutvā hanumān hariyūthapaḥ |
duḥkhādduḥkhābhibhūtāyāḥ sāṃtvamuttaramabravīt || 132 ||

ahaṃ rāmasya saṃdeśāt devī dūtastavāgataḥ |
vaidehī kuśalī rāmaḥ tvāṃ ca kauśalamabravīt || 133 ||

tayā samāgate tasmin prītirutpāditādhbhutā |
paraspareṇa cālāpaṃ viśvastau tau pracakratuḥ || 134 ||

pṛccāmi tvāṃ hariśreṣṭhā priyā rāmakathā hi me |
guṇān rāmasya kathaya priyasya mama vānara || 135 ||

śrotrānukūlairvacanaiḥ tadā tāṃ saṃpraharṣayat | 136 ||

āditya iva tejasvī lokakāṃtaśśaśī yathā |
rājā sarvasya lokasya devo vaiśravaṇo yathā || 137 ||

vikrameṇopapannaśca yathā viṣṇurmahāyaśāḥ |
satyavādī madhuravāk devo vācaspatiryathā || 138 ||

rūpavān subhagaśśrīmān kaṃdarpa iva mūrtimān |
sthānakrodhaḥ prahartā ca śreṣṭo loke mahārathaḥ ||
bāhuccāyāmavaṣṭabhdo yasya loko mahātmanaḥ ||| 139 ||

tenāhaṃ preṣito dūtaḥ tvatsakāśamihāgataḥ |
tadviyogena duḥkhārtaḥ sa tvāṃ kauśalamabravīt || 140 ||

tāṃ tu rāmakathāṃ śrutvā vaidehī vānararṣabhāt |
uvāca vacanaṃ sāṃtvaṃ idaṃ madhurayāgirā || 141 ||

kva te rāmeṇa saṃsargaḥ kathaṃ jānāsi lakṣmaṇam |
vānarāṇām narāṇāṃ ca kathamāsīt samāgamaḥ || 142 ||

yāni rāmasya liṃgāni lakṣmaṇasya ca vānara |
tāni bhūyassamācakṣya na māṃ śokassamā viśet || 143 ||

evamuktastu vaidehyā hanumān mārutātmajaḥ |
tato rāmaṃ yathā tatvaṃ ākhyātu mupacakrame || 144 ||

rāmaḥ kamalapatrākṣaḥ sarva satva manoharaḥ |
rūpadākṣiṇya saṃpannaḥ prasūte janakātmaje || 145 ||

tejasāditya saṃkāśaḥ kṣamayā pṛthivī samaḥ |
bṛhaspatisamo buddhyā yaśasā vāsavopamaḥ || 146 ||

rakṣitā jīvalokasya  svajanasyābhirakṣitā |
rakṣitā svasya vṛttasya dharmasya ca paraṃtapa || 147 ||

rāmobhāmini lokasya cāturvarṇasya rakṣitā |
maryādānāṃca lokasya kartā kārayitā ca saḥ || 148 ||

arciṣmā narcitotyardhaṃ brahmacarya vrate sthitaḥ |
sādhūnāṃ mupakārajñaḥ pracārajñaśca karmaṇām || 149 ||

rājavidyā vinītaśca brāhmaṇānāmupāsitā  |
śrutavān śīlasaṃpanno vinītaśca paraṃtapaḥ || 150 ||

yajurveda vinītaśca vedavidbhissupūjitaḥ |
dhanurvedeca vedeṣu vedāṃgeṣu ca niṣṭhitaḥ || 151 ||

satyadharmaparaśśrīmān saṃgrahānugrahe rataḥ |
deśakāla vibhāgajñaḥ sarvaloka priyaṃ vadaḥ || 152 ||

bhrātā ca tasya dvaimātraḥ saumitri raparājitaḥ |
anurāgeṇa rūpeṇa guṇaiścaiva tathāvithaḥ || 153 ||

vicinvaṃtau mahīṃ kṛtsnām asmābhi rabhi saṃgatau |
tvāmeva mārgamāṇau tau vicaraṃtau vasuṃdharām || 154 ||

rāmasugrīvayoraikyaṃ devyevaṃ samajāyata |
hanūmaṃtaṃ ca māṃ viddhi tayordūta mihāgataṃ || 155 ||

viśvāsārdhaṃ tu vaidehī bharturuktā mayā guṇāḥ |
acirādrāghavo devī tvāmito nayitānaghe || 156 ||

evaṃ viśvāsitā sītā hetubhiśśokakarśitā |
upapannai rabhijñānaiḥ dūtaṃ tamava gaccati || 157 ||

atulaṃ ca gatā harṣaṃ praharṣeṇa ca jānakī |
netrābhyāṃ vakrapakṣmābhyāṃ mumocānaṃdajaṃ jalam || 158 ||

vānarohaṃ mahābhāge dūto rāmasya dhīmataḥ |
rāmānāṃkitaṃ cedaṃ paśya devyaṃguḷīyakam || 159 ||

ityuktvā pradadau tasye sītāyai vānarottamaḥ |
gṛhītvā prekṣyamāṇā sā bhartuḥ karavibhūṣaṇaṃ ||
bhartāramiva saṃprāptā jānakī muditā bhavet ||| 160 ||

tatassā hrimatī bālā bhartṛ saṃdeśa harṣitā |
parituṣṭā priyaṃ kṛtvā praśaśaṃsa mahākapim || 161 ||

vikrāṃtastvaṃ samardhastvaṃ prājñastvaṃ vānarottama |
yenedaṃ rākṣasapadaṃ tvayekaina pradharṣitam || 162 ||

diṣṭyāca kuśalī rāmo dharmātmā satyasaṃgaraḥ |
lakṣmaṇaśca mahātejāḥ sumitrānaṃdavardhanaḥ || 163 ||

kuśalī yadi kākut sthaḥ kiṃ nu sāgara mekhalām |
mahīm dahati kopena yugāṃtāgnirivothitāḥ || 164 ||

dharmāpadeśāt tyajataśca rājyaṃ
māṃ cāpyaraṇyaṃ nayataḥ padātiṃ |
nāsīdvyadhā yasya nabhīrnaśokaḥ
kaścit sa dhairyaṃ hṛdaye karoti || 165 ||

sītāyā vacanaṃ śrutvā mārutirbhīma vikramaḥ |
śirasyaṃjali mādhāya vākyamuttaramabravīt || 166 ||

śrutvaiva tu vaco mahyaṃ kṣiprameṣyati rāghavaḥ |
camūṃ prakarṣan mahatīṃ haryṛkṣagaṇa saṃkulām || 167 ||

sa devī nityaṃ paritapyamānaḥ
tvāmeva sītetyabhibhāṣamāṇaḥ |
dhṛtavṛto rājasuto mahātmā
tavaiva lābhāya kṛtaprayatnaḥ || 168 ||

sītā tadvacanaṃ śrutvā pūrṇacaṃdra nibhānanā |
hanumaṃtamuvācedaṃ dharmārdhasahitaṃ vacaḥ || 169 ||

sa vācyassaṃtvarasveti yāvadeva na pūryate |
ayaṃ saṃvatsaraḥ kālaḥ tāvaddi mama jīvitam ||
vartate daśamo māso dvau tu śeṣā plavaṃgama || 170 ||

sa me hariśreṣṭa sa lakṣmaṇaṃpatiṃ
sa yūthapaṃ kṣipramihopapādhaya |
cirāya rāmaṃ prati śokakarśitāṃ
kuruṣvamāṃ vānaramukhya harṣitām || 171 ||

tatassa kapiśārdūlaḥ tena vākyena harṣitaḥ |
sītāmuvāca taccrutvā vākyaṃ vākya viśāradaḥ ||
abhijñānaṃ prayacca tvaṃ jānīyādrāghavo hi yat ||| 172 ||

evamuktā hanumatā sītā surasutopamā |
uvāca vacanaṃ maṃdaṃbhāṣpapragrathitākṣaram || 173 ||

idaṃ śreṣṭhamabhijñānaṃ brūyāḥ tvaṃ tu mama priyam |
śailasya citrakūṭasya pāde pūrvottare purā || 174 ||

tāpasāśramavāsinyāḥ prājyamūlaphalodake |
tasmin siddāśrame deśe maṃdākinyā hyadūrataḥ || 175 ||

tato māṃsa samāyukto vāyasaḥ paryatuṃḍayat |
tamahaṃ loṣṭamudyamya vārayāmi sma vāyasam || 176 ||

bhāṣpapūrṇamukhī maṃdaṃ cakṣuṣī parimārjatī |
lakṣitāhaṃ tvayānātha vāyasena prakopitā || 177 ||

tatasmin mahābāhuḥ kopasaṃvartitekṣaṇaḥ |
vāyase kṛtavān krūrāṃ matiṃ matimatāṃ varaḥ || 178 ||

sa darbhaṃ saṃstarādgṛhya brāhmeṇāstreṇa yojayat |
sa dīpta iva kālāgniḥ jajvālābhimukho dvijam || 179 ||

matkṛte kākamātre tu brahmāstraṃ samudīritam |
kasmādyo mā harat tvattaḥ kṣamase taṃ mahīpate || 180 ||

vaidehyā vacanaṃ śrutvā karuṇaṃ sā śrubhāṣitam |
adhābravīn mahā tejā hanumān mārutātmajaḥ || 181 ||

tvacchokavimukho  rāmo devi satyena me śape |
rāme duḥkhābhipanne  ca lakṣmaṇaḥ paritapyate || 182 ||

uvāca śoka saṃtaptā hanūmaṃtaṃ plavaṃgamam |
idaṃ brūyāśca me nāthaṃ śūraṃ rāmaṃ punaḥ punaḥ ||
jīvitaṃ dhārayiṣyāmi māsaṃ daśarathātmaja ||| 183 ||

ūrdhvaṃ māsānnajīveyaṃ satyenāhaṃ bravīmite |
trā tu marhasi vīra tvaṃ pātāḷādiva kauśikīm || 184 ||

tato vastragataṃ muktvā divyaṃ  cūḍāmaṇiṃ śubham |
pradeyo rāghavāyeti sītā hanumate dhadau || 185 ||

sītāyā vacanaṃ śrutvā hanumān mārutātmajaḥ |
śirasyaṃjalimādhāya vākyamuttaramabravīt || 186 ||

sa gaṇaṃ rāvaṇaṃ hatvā rāghavo raghunaṃdanaḥ |
tvāmādāya varārohe svapuraṃ prati yāsyati || 187 ||

śrutvā tu vacanaṃ tasya vāyusūnormahātmanaḥ |
uvācātmahitaṃ vākyaṃ sītā surasutopamā || 188 ||

tvāṃ dṛṣṭvā priyavaktāraṃ saṃprahṛṣyāmi vānara |
ardha saṃjāta sasyeva vṛṣṭiṃ prāpya vasuṃdharā || 189 ||

imaṃ ca tīvraṃ mamaśokavegaṃ
rakṣobhirebhiḥ paribhartṛnaṃca |
brūyāstu rāmasya gatassamīpaṃ
śivaścate dhvāstu haripravīra || 190 ||

sa rājaputryāprativeditārdhaḥ
kapiḥ kṛtārdhaḥ parihṛṣṭacetāḥ |
alpāvaśeṣaṃ prasamīkṣya kāryaṃ
diśaṃ hyudīcīṃ manasā jagāma || 191 ||

alpaśeṣa midaṃ kāryaṃ dṛṣṭeyamasitekṣaṇā |
trīnupāyānatikramya caturdha iha dṛśyate || 192 ||

sa tasya kṛtvārdhapatermahākapiḥ
mahadvyalīkaṃ manaso mahātmanaḥ || 193 ||

tataḥ pakṣininādena vṛkṣabhaṃgasvanena ca |
babhūvustrāsa saṃbhrāṃtāḥ sarve laṃkā nivāsinaḥ || 194 ||

rāvaṇasya samīpe tu rākṣasyo vikṛtānanāḥ |
virūpaṃ vānaraṃ bhīmaṃ ākhyātumupacakrame || 195 ||

aśokavanikā madhye rājan bhīmavapuḥ kapiḥ |
sītāyāḥkṛtasaṃvādaḥ tiṣṭhatyamitavikramaḥ || 196 ||

tena tvadbhutarūpeṇa yattat tava manoharam |
nānā mṛgagaṇākīrṇaṃ pramṛṣṭaṃ pramadāvanam ||
tasyograrūpasyogra tvaṃ daṃḍa mājñātu marhasi ||| 197 ||

ātmanasadṛśān śūrān kiṃkarān nāma rākṣasān |
vyādideśa mahātejā nigrahārdhaṃ hanūmataḥ || 198 ||

hanumānapi tejasvī śrīmān parvatasannibhaḥ |
kṣitāvāvidhya lāṃgūlaṃ nanāda ca mahāsvanam || 199 ||

jayatyati balorāmo lakṣmaṇasya mahābalaḥ |
rājājayati sugrīvo rāghaveṇādhipālitaḥ || 200 ||

dāśohaṃ kosaleṃdrasya rāmasyākliṣṭa karmaṇaḥ |
hanumān śatru sainyānāṃ nihantāmārutātmajaḥ || 201 ||

na rāvaṇa sahasraṃ me yuddhe prati balaṃ bhavet |
śilābhistu praharataḥ pādapaiśca sahasraśaḥ ||
ardhayitvā purīṃ laṃkāṃ abhivādya ca maidhilīm |
samṛddhārdho gamiṣyāmi miṣatām sarvarakṣasāṃ || 202 ||

sa taṃ parighamādāya jaghāna rajanīcarān |
sa pannagamivādāya sphuraṃtaṃ vinatāsutaḥ || 203 ||

sa rākṣasānāṃ nihataṃ mahābalaṃ
niśamyarājā parivṛttalocanaḥ |
samādideśāpratimaṃ parākrame
prahastaputraṃ samare sudurjayam || 204 ||

saroṣa saṃvartitatāmralocanaḥ
prahastaputre nihate mahābale |
amātyaputrānativīryavikramān
samādideśāśu niśācareśvaraḥ || 205 ||

satān pravṛddhān vinihatya rākṣasān
mahābalaścaṃḍaparākramaḥ kapiḥ |
yuyutsuranyaiḥ punareva rākṣasaiḥ
tadeva vīrobhi jagāma toraṇam || 206 ||

hatān maṃtrisutān buddhvā vānareṇa mahātmanā |
rāvaṇassaṃvṛtākāraḥ cakāra matimuttamām || 207 ||
sa virūpākṣayūpākṣau durdharaṃ caiva rākṣasam |
prahasaṃ bhāsakarṇaṃ ca paṃcasenāgra nāyakān || 208 ||

tataḥ kapistān dhvajanīpatīn raṇe
nihatya vīrān sabalān savāhanān |
tadeva vīraḥ parigṛhyatoraṇam
kṛtakṣaṇaḥ kāla iva prajākṣaye || 209 ||

tatassa rakṣodhipatirmahātmā
hanūmātākṣe nihate kumāre |
manassamādhāya tademṛdrakalpaṃ
samādideśeṃdrajitaṃ saroṣam || 210 ||

nānāśastraiśca saṃgrāme vaiśāradyamariṃdamaḥ |
avasyameva boddhavyaṃ kāmyaśca vijayo raṇe || 211 ||

tataḥ pitustadvacanaṃ niśamya
pradakṣiṇaṃ dakṣasuta prabhāvaḥ |
cakāra bhartāramadīnasatvo
raṇāya vīraḥ pratipanna buddhiḥ || 212 ||

hanūmato veda na rākṣasoṃtaram
na mārutistasya mahātmanoṃtaraṃ |
parasparaṃ nirviṣahau babhūvatuḥ
sametya tau devasamāna vikramau || 213 ||

avadhyoyamiti jñātvā tamastreṇāstra tatvavit |
nijagrāha mahābāhuḥ mārutātmamimṃdrajit || 214 ||

savīryamastrasya kapirvicārya
pitāmahānugrahamātmanaśca |
vimokṣaśaktiṃ paricimṃtayitvā
pitāmahājñā manuvartate sma || 215 ||

taṃ mattamiva mātaṃgaṃ baddhaṃ kapivarottamam |
rākṣasā rākṣaseṃdrāya rāvaṇāya nyavedayan || 216 ||

sa taiḥ saṃpīḍyamānopi rakṣobhirbhīmavikramaiḥ |
vismayaṃ paramaṃ gatvā rakṣodhipamavaikṣatā || 217 ||

aho rūpamahodhairyam ahosatvamahodyutiḥ |
aho rākṣasarājasya sarva lakṣaṇayuktatā || 218 ||

yadyadharmo na balavān syādayaṃ rākṣasesvaraḥ |
syādayaṃ suralokasya saśakrasyāpi rakṣitā || 219 ||

sa rājā roṣatāmrākṣaḥ prahastaṃ maṃtrisattamam |
kālayuktamuvācedam vacovipulamardhavat || 220 ||

durātmā pṛccatāmeṣa kutaḥ kiṃ vāsya kāraṇam |
vanabhaṃgeca kosyārdho rākṣasīnāṃca tarjane || 221 ||

rāvaṇasya vacaḥ śrutvā prahasto vākyamabravīt |
samāśvasihi bhadraṃ te na bhīḥ kāryā tvaye kape || 222 ||

yadi tāvat tvamiṃdreṇa preṣito rāvaṇālayam |
tatvamākhyāhi mābhūt te bhayaṃ vānara mokṣyase || 223 ||

taṃ samīkṣya mahāsatvaṃ satvavān harisattamaḥ |
vākyamardhavadavyagraḥ taṃ uvāca daśānanam || 224 ||

satyaṃ rākṣasa rājeṃdra śṛṇuṣva vacanaṃ mama |
rāmadāsasya dūtasya vānarasya viṣeṣataḥ || 225 ||

sarvān lokān susaṃhṛtya sabhūtān sa carācarān |
punareva tathā sraṣṭuṃ śakto rāmo mahāyaśāḥ || 226 ||

brahmā svayaṃbhū ścaturānanovā
rudrastrinetra stripurāṃtakovā |
iṃdro maheṃdra ssuranāyakovā
trātum na śaktā yudhi rāmavadhyam || 227 ||

tasya tadvacanaṃ śrutvā vānarasya mahātmanaḥ |
ājñāpayadvadhaṃ tasya rāvaṇaḥ krodhamūrchitaḥ || 228 ||

niścitārdhastatassāmnāpūjya śatrujidagrajam |
uvāca hita matyardhaṃ vākyaṃ vākya viśāradaḥ || 229 ||

kṣamasva roṣaṃ tyaja rākṣaseṃdra
prasīda madvākya midaṃ śṛṇuṣva |
vadhaṃ na kurvaṃti parāvarajñāḥ
dūtasyasaṃto vasudhādhipeṃdrāḥ || 230 ||

tasya tadvacanaṃ śrutvā daśagrīvo mahābalaḥ |
deśakālahitaṃ vākyaṃ bhrāturuttara mabravīt || 231 ||

kapīnāṃ kila lāṃgūlam iṣṭaṃ bhavati bhūṣaṇam |
tadasya dīpyatāṃ śīghraṃ tena dhagdhena gaccatu || 232 ||

ājñāpayadrākṣaseṃdraḥ puraṃ sarvaṃ sacatvaraṃ |
veṣṭayaṃtisma lāṃgūlaṃ jīrṇaiḥ kārpāsakaiḥ paṭaiḥ || 233 ||

dīpyamāne tatastasya lāṃgūlāgre hanūmataḥ |
rākṣasyā stā virūpākṣaḥ śaṃsurdevyāstadapriyam || 234 ||

vaidehī śokasaṃtaptā hutāśanamupāgamat | 235 ||

yadyasti pati śuśrūṣā yadyasti caritaṃ tapaḥ |
yadi cāstekapatnītvaṃ śīto bhava hanūmataḥ || 236 ||

yadi kiṃcidanukrośaḥ tasya mayyasti dhīmataḥ |
yadi vā bhāgyaśeṣome śīto bhava hanūmataḥ || 237 ||

yadi māṃ vṛttasaṃpannāṃ tatsamāgamalālasām |
sa vijānāti dharmātmā śīto bhava hanūmataḥ || 238 ||

yadi māṃ tārayedāryaḥ sugrīvassatyasaṃgaraḥ |
asmādduḥkhāṃbusaṃrodhāt śīto bhava hanūmataḥ || 239 ||

laṃkāṃ samastāṃ saṃdīpya lāṃgūlāgniṃ mahābalaḥ |
nirvāpayāmāsa tadā samudre harisattamaḥ || 240 ||

saṃdīpyamānāṃ vidhvastāṃ trasta rakṣogaṇāṃ purīm |
avekṣya hanumān laṃkāṃciṃtayāmāsa vānaraḥ || 241 ||

tasyābhūtsumahāṃstrāsaḥ kutsācātmanyajāyata |
laṃkāṃ pradahatā karma kiṃsvitkṛtamidaṃ mayā || 242 ||

vinaṣṭā jānakī nūnaṃ na hyadagdhaḥ pradṛśyate |
laṃkāyāṃ kaści duddeśaḥ sarvā bhasmīkṛtā purī || 243 ||

tapasā satyavākyena ananyātvācca bhartari |
api sā nirdahedagniṃ na tāmagniḥ pradhakṣyati || 244 ||

sa tathā ciṃtayaṃstatra devyā dharma parigraham |
śuśrāva hanumān vākyaṃ cāraṇānāṃ mahātmanām || 245 ||

dagdheyaṃ nagarī sarvā sāṭṭaprākāra toraṇā |
jānakī naca dagdheti vismayo adbhuta eva naḥ || 246 ||

tatastu śiṃśupāmūle jānakīṃ paryupasthitām |
abhivādyā bravīddiṣṭyā paśyāmi tvāmihākṣatām || 247 ||

tamāruhya śaileṃdraṃ vyavardhata mahākapiḥ |
dakṣiṇāduttaraṃ pāraṃ prārdhayan lavaṇāṃbhasaḥ || 248 ||

sa māruta ivākāśaṃ mārutasyātmasaṃbhavaḥ |
prapede hariśārdūlo dakṣiṇāduttaraṃ diśam || 249 ||

tatastu vegavāṃstasya girergiri nibhaḥ kapiḥ |
nipapāta maheṃdrasya śikhare pādapākule || 250 ||

tataste prītimanasaḥ sarve vānarapuṃgavāḥ |
hanumaṃtaṃ mahātmānaṃ parivāryopatasthire || 251 ||

jāṃbavān kāryavṛttāṃtaṃ apṛcchadanilātmajam |
kathaṃ dṛṣṭā tvayā devī kathaṃ vā tatra vartate || 252 ||

etadākhyāya tatsarvaṃ hanumān mārutātmajaḥ |
bhūyassamupacakrāma vacanaṃ vaktumuttaram || 253 ||

saphalo rāghavodyogaḥ sugrīvasya ca saṃbhramaḥ |
śīlamāsādya sītāyā mama ca pravaṇaṃ manaḥ || 254 ||

evamāste mahābhāgā sītā śokaparāyaṇā |
yadatra pratikartavyaṃ tatsarvamupapadyatām || 255 ||

tasya tadvacanaṃ śrutvā vālisūnurabhāṣata |
ayuktaṃ tu vinā devīṃ dṛṣṭavadbhiśca vānarāḥ ||
samīpaṃgaṃtumasmābhi rāghavasya mahātmanaḥ ||| 256 ||

tamevaṃ kṛtasaṃkalpaṃ jāṃbavān harisattamaḥ |
uvāca paramaprīto vākyamardhavadardhavit || 257 ||

na tāvadeṣā matirakṣamāno
yadhā bhavān paśyati rājaputra |
yadhātu rāmasya matirniviṣṭā
tadhābhavān paśyatu kāryasiddhim || 258 ||

tasmādgaccāma vai sarve yatra rāmaḥ sa lakṣmaṇaḥ |
sugrīvaśca mahātejāḥ kāryāsyāsya nivedane || 259 ||

tato jāṃbavato vākyaṃ agṛhṇaṃta vanaukasaḥ |
aṃgadapramukhā vīrā hanumāṃśca mahākapiḥ || 260 ||

prītimaṃtastatasarve vāyuputrapurassarāḥ |
maheṃdrādriṃ parityajya pupluvuḥ plavagarṣabhāḥ || 261 ||

plavamānāḥ khamāplutya tataste kānanaukasaḥ |
naṃdanopamamāseduḥ vanaṃ drumālatāyutam || 262 ||

tato vanaṃ tatparibhakṣyamāṇaṃ
drumāṃśca vidhvaṃsitapatrapuṣpān |
cakārabhūyo matimugratejā
vanasya rakṣāṃ prati vānarebhyaḥ || 263 ||

sa taiḥ pravṛddhaiḥ paribhartsyamāno
vanasya goptā harivīravṛddhaḥ |
cakārabhūyo mati mugratejā
vanasya rakṣāṃ prati vānarebhyaḥ || 264 ||

nimeṣāṃtaramātreṇa sa hi prāpto vanālayaḥ |
sahasrāṃśuto dhīmān sugrīvo yatra vānaraḥ || 265 ||

sa dīnavadanobhūtvā kṛtvā śirasi cāṃjalim |
sugrīvasya śubhau mūrdhnā caraṇau pratyapīḍayat || 266 ||

tato mūrdhnā nipatitaṃ vānaraṃ vānararṣabhaḥ |
dṛṣṭvaivodvignahṛdayo vākyameta duvāca ha || 267 ||

uttiṣṭhottiṣṭha kasmāt tvaṃ pādayoḥ patitaṃ mama |
abhayaṃ te pradāsyāmi sarvamevābhidhīyatām || 268 ||

naivar kṣarajasā rājan na tvayā nāpivālinā |
vanaṃ nisṛṣṭapūrvaṃ hi bhakṣitaṃ tacca vānaraiḥ || 269 ||

vicitya dakṣiṇāmāśām āgatairharipuṃgavaiḥ |
āgataiścā pradhṛṣyaṃ tat hataṃ madhuvanaṃ kila || 270 ||

vanapālaṃ punarvākyaṃ sugrīvaḥ pratyabhāṣata |
prītosmi sohaṃ yadbhuktaṃvanaṃtaiḥkṛtakarmabhiḥ || 271 ||

marṣitaṃ marṣaṇiyaṃca ceṣṭitaṃkṛtakarmaṇām |
gachca śīghraṃ madhuvanaṃ saṃrakṣasva tvamevahi ||
śīghraṃ preṣaya sarvāṃstān hanūmatpramukhān kapīn ||| 272 ||

sa yadhaivāgataḥ pūrvaṃ tadhaiva tvaritaṃ gataḥ |
nipapatya gaganādbhūmau tadvanaṃ praviveśa ha || 273 ||

sa tānupāgamadvīro badhvā karapuṭāṃjaliṃ |
uvāca vacanaṃ ślakṣam idaṃ hṛṣṭavadaṃgadam || 274 ||

prahṛṣṭo na tu ruṣṭo sau vanaṃ śrutvā pradharṣitam |
prahṛṣṭo māṃ pitṛvyaste sugrīvo vānareśvaraḥ || 275 ||

śīghraṃ preṣaya sarvāṃ stān itihovāca vānareśvaraḥ || 276 ||

te aṃgada pramukhāḥ vīrāḥ prahṛṣṭāśca mudānvitāḥ |
nipeturharirājasya samīpe rāghavasya ca || 277 ||

hanumāṃśca mahābāhuḥ praṇamya śirasā tataḥ |
niyatāmakṣatāṃ devīṃ rāghavāya nyavedayat || 278 ||

uvāca vākyam vākyajñaḥ sītāyā darśanaṃ yadhā |
rāvaṇāṃtaḥpure ruddā rākṣasībhissurakṣitā ||
ekaveṇīdharā dīnā tvayi ciṃtāparāyaṇā ||| 279 ||

tau jātāśvāsau rājaputrau viditvā
taccābhijñānaṃ rāghavāya pradāya |
devyā cākhyātaṃ sarva mevānupūrvyāt
vācā saṃpūrṇaṃ vāyuputra śśaśaṃsa || 280 ||

evamukto hanumatā rāmo daśarathātmajaḥ |
taṃ maṇiṃ hṛdaye kṛtvā praruroda sa lakṣmaṇaḥ || 281 ||

kimāhā sītā hanuman tattvataḥ kadhayādya me |
etena khalu jīviṣye bheṣajenāturo yadhā || 282 ||

eva muktastu hanumān rāghaveṇa mahātmanā |
sītāyā bhāṣitaṃ sarvaṃ nyavedayata rāghave || 283 ||

idamuktavatī devī jānakī puruṣarṣabhā |
pūrva vṛttamabhijñānaṃ citrakūṭe yathātatham || 284 ||

tasya vīryavrataḥ kaścit yadyasti mayi saṃbhramaḥ |
kṣipraṃ suniśitairbāṇaiḥ hanyatāṃ yudhi rāvaṇaḥ || 285 ||

vaidehyā vacanaṃ śrutvā karuṇaṃ sāśrubhāṣitam |
punarapyahamāryāṃ tām idaṃ vacanamabravīt || 286 ||

hatvāca samare raudraṃ rāvaṇaṃ sahabāṃdhavān |
rāghavastvāṃ varārohe svāṃ purīṃ nayate dhruvam || 287 ||

nivṛtta vanavāsaṃ ca tvayā sārdhamariṃdamam |
abhiṣiktamayodhyāyāṃ kṣipraṃ drakṣyasi rāghavam || 288 ||

tato mayā vāgbhiradīna bhāṣiṇā
śivābhiriṣṭābhirabhiprasāditā |
jagāma śāṃtiṃ mama maithilātmajā
tavātiśokena tathāti pīḍitā || 289 ||

ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmīkīye ādikāvye
suṃdarākāṃḍam samāptaṃ

om tat sat

oṃ

**saṃkṣipta suṃdarakāṃḍa**

rāmāyaṇa pārāyaṇa samāpana ślokagaḷu

svasti prajābhyāṃ paripālayaṃtāṃ nyāyeṇamārgeṇa mahīṃ mahīśāḥ
gobrāhmaṇebhyaḥ śubhamastu nityaṃlokāsamastāḥ sukhino bhavaṃtu
kāle varṣatu parjanyaḥ pṛdhivī sasyaśālinī
deśoyaṃ śobharahitaḥ brāhmaṇāḥ saṃtu nirbhayāḥ
sarveṣāṃ svastirbhavatu sarveṣāṃ śāṃtirbhavatu
sarveṣāṃ pūrṇaṃ bhavatu sarveṣāṃ maṃgaḷaṃ bhavatu
sarve bhavaṃtu sukhinaḥ sarvesaṃtu nirāmayāḥ
sarve bhadrāṇi paśyaṃtu mākaścit duḥkhabhādhavet

maṃgaḷaṃ kosaleṃdrāya mahanīya guṇābdaye
cakravarti tanūjāya sārvabhaumāya maṃgaḷam

kāyenavācā manaseṃdriyairvā budhyātmanā vā prakṛteḥ svabhāvāt
karomi yadyat sakalaṃ parasmai nārayaṇāyeti samarpayāmi

yadakṣara padabhraṣṭaṃ mātrāhīnaṃca yadbhavet
tatsarvaṃ kṣamyatāṃ deva śrīrāmo namostute

pārāyaṇa samāptaṃ

oṃ

śāṃtiḥ śāṃtiḥ śāṃtiḥ |||